

DANIJELA TRSKAN

SVEUČILIŠTE U LJUBLJANI

E-mail: Danijela.Trskan@ff.uni-lj.si

Pregledni rad

UDK: 371.3:94(075.3)(076)

Portfolio u nastavi povijesti

Portofolijo, odnosno zbirka učeničkih radova, je jedan od suvremenih načina provjere i ocjenjivanja. Autorica predstavlja namjenu, ciljeve, vrste i sadržaj portfolia. Ističe važnost javnih predstavljanja i povratnih informacija pri praćenju, napredovanju i unapređenju nastavnih rezultata. U članku su prikazani različiti obrasci za refleksiju, ocjenjivanje i samoocjenjivanje učenikovih radova. Budući da su refleksija, samoocjenjivanje i javna predstavljanja novosti u nastavnom procesu u osnovnim i srednjim školama, učenici se moraju postupno navikavati na nove načine provjere i ocjenjivanja. Stoga nastavnici moraju poznavati posebne korake koji pomažu učenicima, njihovim školskim kolegama i roditeljima da se uključe u izradu, praćenje i evaluaciju učenikovih uradaka. Također, predstavljeni su najčešći kriteriji za portfolio. Može se ocjenjivati uređenost portfolia, vizualni izgled, primjerenost refleksije, napredak u nastavnom procesu, samoocjenjivanje ili rješavanje problema u skladu s predmetom povijesti.

Ključne riječi: portfolio, refleksija, samoocjenjivanje, kolegijalno ocjenjivanje, povratna informacija, ocjenjivački kriteriji, povijest

Uvod

Uvođenje portfolia, tj. zbirke učenikovih radova, u poučavanje povijesti trebalo bi povećati motivaciju učenika za učenje, samostalnost pri učenju i učenikovo samopouzdanje. Izrada portfolia ima za cilj poticati samostalno učenje, širiti znanja o onom što se uči, poticati učenja o učenju, prikazati napredak s obzirom na postavljene ciljeve, povezivati upute i ocjenjivanja, omogućiti učenicima da sami sebe ocjenjuju (samoocjenjivanje) te potaknuti napredak uz pomoć kolegijalnog ocjenjivanja ostalih učenika.¹

Portfolio učenike potiče na uređivanje radova, samorefleksiju, kolegijalno ocjenjivanje i bolje razumijevanje vlastita rada. U tekstu je predstavljena uloga, važnost, vrste i sadržaj portfolia. S obzirom na važnost javnog predstavljanja i povratne informacije pri praćenju, napredovanju i unapređenju nastavnih rezultata u članku su

1 Carol Rolheiser, Barbara Bower, Laurie Stevahn, *The Portfolio organizer. Succeeding with Portfolio in Your Classroom* (Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development, 2000), 106.

prikazani i različiti obrasci za refleksiju, ocjenjivanje i samoocjenjivanje portfolia tj. zbirke učenikovih radova.

Vrste portfolia

Za portfolio se može koristiti i izraz osobna mapa učenika. Postoji više vrsta osobnih mapa, a najčešće se dijele u dvije skupine. Prva skupina su osobne mape najboljih uradaka. Nazivaju se i ogledne osobne mape jer sadržavaju izbor najboljih radova, zadaća ili testova. Za dulje vremensko razdoblje u tu skupinu pripadaju i arhivske osobne mape koje sadržavaju najbolje učenikove radove tijekom više godina. U tim je mapama prije svega važna refleksija učenika o izabranim uradcima. Druga vrsta su razvojne osobne mape koje sadržavaju sve učenikove radove. Nazivaju se i radnim mapama jer uključuju učenikov rad u određenim etapama, u određenom razredu ili u određenom vremenskom razdoblju. Razvojne osobne mape sadržavaju prije svega bilješke, predloške, refleksije učenika i nastavnika te konačni rezultat, tj. učenikov uradak.²

Osobne mape namijenjene su učenicima, nastavnicima, školi, roditeljima i drugima (npr. poslodavcima). Primjerice, mape najboljih ostvarenja namijenjene su prije svega učenicima za napredovanje u viši razred, a razvojne mape namijenjene su karijeri učenika. Osobne mape mogu sadržavati učenikove radove ili ostvarenja za različita razdoblja: tjedan, mjesec, godinu, više godina. Na početku svake školske godine nastavnik određuje početak stvaranja osobne mape, vrijeme zaključnog izbora radova i njihove refleksije, te vrijeme javnog predstavljanja.

U svrhu lakše orijentacije i uređenja osobne mape potrebno je sastaviti kazalo osobne mape, tj. portfolia, koje uključuje različite kategorije, ovisno o predmetu (znanju i sposobnosti), odnosno o vrsti zadataka i uradaka. Najčešće kategorije u portfoliju su radovi (najbolji, izabrani, svi), refleksija o radovima (pisana, slobodno razmišljanje, obrasci) te različiti ocjenjivački obrasci za pisane, usmene ili autentične zadatke (samoocjenjivanje s refleksijom, kolegijalno i nastavnikovo).

Nastava povijesti može uključivati različite radove (npr. istraživački zadaci, referat, istraživački projekt, esejski odgovori, sažeci knjiga, igra uloga u pisanom obliku, vremenski pravac, pismo, biografija, priča, vijest, pjesma, oglas, članak, riješeni nastavni listići...), razvojne radove (ispravljani testovi, bilješke nastavnoga gradiva, analize karikatura, statističkih podataka ili zemljovida, usporedbe izvora, vježbe ponavljanja...), posebna ostvarenja (fotografije, videosnimke, audio snimke, umjetnički radovi, modeli...),³ usmena predstavljanja (igra uloga, diskusija, intervju, debata, govor, usmeno izvješće), vizualne uratke (plakati, izložbeni panoji, izložbe...) te različite suvremene načine prezentacije (PowerPoint, internetska stranica). Mogu

2 Littell McDougal. *Alternative Assessment. Creating America. A History of the United States* (Evanston, Illinois: McDougal Littell, 2001), 15–16.

3 Ibid., 17.

se uključiti i svjedočanstva o procesu rada, primjerice dnevnici, izvješća, predlošci, skice za radove i sl.

Samoocjenjivanje i refleksija

Portfolio je „zbirka učenikovih ostvarenja na određenom području iz koje je vidljiv napredak i učeniku omogućuje samorefleksiju“.⁴ Dakle, portfolio sadržava učenikovo razmišljanje i ocjenjivanje.

Pri samoocjenjivanju ili samevaluaciji važna je refleksija koja predstavlja „kritičko razmišljanje o samoprovjeri različitim aktivnostima, suočavanje s povratnim informacijama kritičnih prijatelja, postavljanje ciljeva te promišljanje o strategija za njihovo ostvarivanje“.⁵

„Ne učimo samo iz iskustva. Učimo iz razmišljanja o iskustvima.“⁶ Dakle, refleksija je potrebna za unapređivanje mišljenja o mišljenju. Radi se o samoocjenjivanju, ocjeni vlastita rada, kritičkom mišljenju, rješavanju problema, odlučivanju i o razumijevanju učenja.

Učenike na refleksiju treba navikavati postupno. Npr., u početnoj fazi učenici mogu pokušati nastaviti sljedeće rečenice: „Kad pogledam svoj rad, ja sam ...“; „Uzevši u obzir moj rad, možete zaključiti da sam dobar u ...“; „Rado bih bio bolji u ...“ i sl.⁷

Zatim se učenici sustavno navikavaju da razmišljaju o svom radu:

1. „Vrlo sam ponosan na svoj rad zato što ...
2. Iz tog sam zadatka naučio ...
3. Taj rad je za mene bio izazov zato što ...
4. Rad pokazuje da razumijem kako ...
5. Rad je važan zbog ...
6. Mislim da će moji roditelji biti zadovoljni tim radom zato što ...“⁸

Na produbljenju refleksiju učenike treba pripremiti. Npr., donja tablica prikazuje kako učenici mogu sastavljati rečenice, tj. kako se pripremaju za tri elementa refleksije: ispričati, izložiti i razmisliti.⁹

4 Anita Woolfolk, *Pedagoška psihologija* (Ljubljana: Educy, 2002), 516.

5 Sonja Sentočnik, „Kako do aktivnega vseživljenjskega učenja“, u *Simpozij. Modeli poučevanja in učenja*, ur. Anka Zupan, Mira Turk Škraba (Portorož, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2002), 36.

6 Rolheiser i dr., *The Portfolio organizer. Succeeding with Portfolio in Your Classroom*, 31.

7 Ibid., 42.

8 Ibid., 44–45.

9 Ibid., 47.

<p>Ispričati: <i>Ispričaj svojim riječima.</i> <i>Ukratko ponovi (sažmi) podatke.</i> <i>Odredi glavnu ideju.</i> <i>Navedi redoslijed ideja.</i> <i>Pokaži pojedinosti.</i> <i>Opisi važne dijelove.</i> <i>Odgovori na određene dijelove.</i> <i>Objasni podatke.</i></p>	<p>Radi se o ... Zaključio sam ... Najvažniji dio je ... Ideja koja mi se najviše svidjela je ... Posebno mi se svidjelo ... Ideja koja me posebno zanimala je ... Po mojem mišljenju, ključne riječi su ... Ideja koja je po mojem mišljenju bila duhovita je ...</p>
<p>Izložiti: <i>Poveži.</i> <i>Pozovi se na osobna iskustva, knjige, medije, probleme, događaje, srodne teme, raspoloženja.</i> <i>Usporedi.</i> <i>Razlikuj.</i> <i>Analiziraj.</i> <i>Iznesi primjere.</i></p>	<p>To me podsjeća na ... To me navodi na pomisao o ... Mogu se poistovjetiti sa ... To mi daje osjećaj da ... Po mojem mišljenju, najvažnije je ...</p>
<p>Razmisliti: <i>Iznesi zaključke o tekstu ili o situaciji.</i> <i>Primjeni.</i> <i>Navedi svoje mišljenje.</i> <i>Iznesi spoznaje i nova shvaćanja.</i> <i>Postavi prikladna pitanja.</i> <i>Navedi razloge za ono što si učinio.</i></p>	<p>Sada razumijem da ... Mislim da ... Pitam se zašto ... Sada shvaćam da ... Kako ...? Nameće mi se pitanje ... Možda. .. Nešto od onog što ste napisali potaknulo je moje razmišljanje o ... Naučio sam da ... Hvala što ste me podsjetili kako je važno da ... ... Ideja koja se meni učinila duhovitom je ..., zato što ...</p>

Refleksija za cjelokupni portfolio najčešće uključuje razloge za izbor radova, opis teškoća, nedostatke i prednosti pri određenim zadacima.¹⁰

¹⁰ Ibid., 50.

Uređivanje portfolia

Pri uređivanju portfolia treba poštivati četiri elementa: oblik, prostor za čuvanje, kazalo i uvod u portfolio.¹¹

Portfolio se najčešće nalazi u mapama, fasciklima ili plastičnim mapama. Materijali koji se koriste za izradu su raznovrsni: mape, naljepnice, kartoni, flomasteri, olovke, bojice, ljepljiva traka i ljepilo. Za izradu radova može se koristiti računalo, skener, digitalna kamera i fotoaparati, a čuvaju se na CD-u ili USB-u.¹²

Pri uređivanju je najvažnije kazalo s različitim kategorijama i uvodne stranice za pojedine radove, odnosno kategorije. Svaki portfolio mora imati i uvodnu stranicu koja može biti u obliku uvodnog pisma, upitnika, grafičkog prikaza i sl.

Npr. uvodna stranica portfolia može sadržavati sljedeće podatke:¹³

Datum:

Ime i prezime:

Razred:

Nastavnik:

Uređenje je ...

Portfolio prikazuje ...

Moj najbolji rad je ...

Moj najdraži rad je ...

Rad u koji sam uložio najviše truda je ...

Želim napomenuti ...

Smatram da sam napredovao u ...

Sljedeće godine namjeravam ...

Potpis:

Predstavljanje portfolia i povratna informacija

Predstavljanje portfolia je od presudne važnosti jer znači vrhunac učenja i učenikova rada. Predstavljanje pokazuje je li učenik zaslužio napredovati u viši razred. Učenici svoj portfolio mogu predstaviti nastavniku, ostalim učenicima ili roditeljima.

Predstavljanje se može odvijati na sljedeći način:

1. Prvo učenici nastavniku predstave svoje roditelje.
2. Zatim svaki učenik po unaprijed pripremljenom planu svojim roditeljima predstavi sadržaj portfolia, odnosno barem tri primjera zadataka koji prikazuju zašto su važni za učenika i koje znanje, sposobnosti i ponašanje su

11 Ibid., 58.

12 Shirley-Dale Easley, Key Mitchell, *Portfolio v ocenjevanju. Kaj, kje, zakaj in kako ga uporabiti* (Nova Gorica: Educa, Melior, 2007), 40.

13 Rolheiser i dr., *The Portfolio organizer. Succeeding with Portfolio in Your Classroom*, 56.

usvojili. Roditelji mogu postaviti dodatna pitanja. Nastavnik potiče i pomaže onim učenicima koji imaju teškoća pri predstavljanju.

3. Roditelji ispunjavaju obrasce za ocjenjivanje cjelokupnog portfolia.
4. Slijedi razgovor učenika i roditelja. U isto vrijeme učenici izlažu svoje zbirke radova, tj. portfolie.
5. Na kraju se još vodi razgovor među učenicima, roditeljima i nastavnikom.

Nastavnik se koristi pismenom ili usmenom povratnom informacijom. Učinak povratne informacije je velik. Ako nastavnik učenicima ukaže na njihove pogreške, tada učenici te pogreške više neće ponavljati, osobito ako će razumjeti što je bilo pogrešno i zašto. Zato bi si nastavnici trebali postaviti i odgovoriti na sljedeća pitanja: „Koja je ključna pogreška?; Što je vjerojatan razlog da je učenik učinio tu pogrešku?; Kako mogu usmjeriti učenika da više ne ponavlja tu pogrešku?; Što je učenik dobro učinio da ga mogu pohvaliti?“¹⁴ Pri ocjenjivanju mora poštivati tri kriterija: poznavanje (sadržaja, radova); nastavni proces (izbor osobnih iskustava) i predstavljanje (jasnoća, samopouzdanje, odgovaranje na pitanja).¹⁵

Važno je da učenik pokaže portfolio svojim školskim kolegama. Nastavnik može učenike pripremiti za kolegijalnu evaluaciju sljedećim rečenicama koje moraju dopuniti:

„Svidjelo mi se ...

Pokazao si da razumiješ ...

Želim više saznati o ...

Osobito cijenim ...

Nameće mi se pitanje ... (pozitivno)

Ono što mi se učinilo posebno važno je ...

Naučio sam da si ti ... (pozitivno)

Hvala što si me podsjetio kako je važno. ..“¹⁶

Na temelju povratne informacije ostalih učenika u razredu, učenici si mogu postaviti sljedeće ciljeve:¹⁷

14 Anita Woolfolk, *Pedagoška psihologija*, 524.

15 Rolheiser i dr., 102.

16 Ibid., 64.

17 Ibid., 147.

Datum:

Ime učenika iz razreda:

Moj školski kolega opazio je u mom portfoliju sljedeće slabosti:

Nekoliko prijedloga mojih razrednih kolega za poboljšanje portfolia:

Uzevši u obzir povratnu informaciju, želim ostvariti sljedeće ciljeve:

Načini da ostvarim te ciljeve su sljedeći:

Za vrijeme predstavljanja roditelji mogu svojoj djeci postaviti sljedeća pitanja: „Na što si najviše ponosan i zašto?; Što je za tebe bio najveći izazov?“ i sl., te ispunjavaju obrazac:¹⁸

Datum:

Ime i prezime roditelja:

1. Navedite dva uspješna priloga iz portfolia na koje ste ponosni.
2. Navedite jednu želju za daljnji rad djeteta.

Također, nakon predstavljanja učenici mogu razmisliti o svojem nastupu:¹⁹

Datum predstavljanja:

Učenik:

1. Kako sam se pripremio za predstavljanje?
2. Jesam li bio dobro pripremljen za predstavljanje?
3. Što bih promijenio za iduće predstavljanje?
4. Što sam naučio o sebi kao o učeniku?

Ocjenjivanje portfolia

Portfolio se najčešće ocjenjuje uz pomoć unaprijed pripremljenih kriterija. Najčešći kriteriji koji se koriste za ocjenjivanje cijele mape su: potpunost, kreativnost i originalnost, potvrde o razumijevanju, dubina refleksije, znanje sadržaja predmeta, podrobnost podataka, ustrajnost, kvaliteta rada, samoocjenjivanje, raznolikost zapisa, vizualna privlačnost, međupredmetno povezivanje, uređenost, predstavljanje, razmišljanje i dr.²⁰

¹⁸ Ibid., 73.

¹⁹ Ibid., 75.

²⁰ Ibid., 18.

Sljedeći primjer sadrži četiri kriterija za ocjenjivanje portfolia.²¹

Kriteriji	Niža razina	Srednja razina	Viša razina
Prikaz i vizualni izgled	- neuredno pisanje - bez boja i neprivlačno za oko - malo naslova ili bez njih	- uredno pisanje - do neke mjere korištene boje, donekle privlačno za oko - nekoliko naslova	- vrlo uredno pisanje - bez nepotrebnih oznaka na papirima - obilje boja, privlačno za oko - svi zapisi imaju naslove
Uređenje	- kazalo je šturo ili ga uopće nema - sadržaj nije uređen u skladu s kazalom - nema datuma - nema uvodnog dijela	- kazalo je zadovoljavajuće, ali ne uključuje sve sadržaje - pojedini sadržaji nisu u skladu s kazalom - navedeni su samo neki datumi - postoji uvod, ali nije podroban	- pregledno kazalo - svi sadržaji su sređeni u skladu s kazalom - svi sadržaji su uključeni - uređenje je prikazano u uvodnom dijelu
Različitost zapisa	- zapisa je malo ili nisu različiti - mnogo ponavljanja	- malo različitosti u zapisima - ima ponavljanja	- velika različitost zapisa - malo ponavljanja ili ih uopće nema
Napredak i iskustva u učenju	- nerealni ciljevi ili ciljevi uopće nisu postavljeni - sva razmišljanja sadržavaju iste slabosti i prednosti - nema ispravaka - nema kolegijalnih obrazaca	- jedan ili više realističnih ciljeva - donekle pokazuje raznolikost u razmišljanju - ima nekoliko ispravaka - ima nekoliko kolegijalnih obrazaca	- realistični ciljevi - raznolikost refleksije: razmišljanja o prednostima i slabostima - uključeni su svi ispravci - uključeni su različiti kolegijalni obrasci

Zanimljiv kriterij je različitost zapisa, koji učenike potiče da prihvaćaju povratne informacije o zadatku ili radu svih uključenih. Primjerice učenika koji kaže zašto je određeni rad izabrao za portfolio; ili roditelja da kažu što su saznali pri pregledu portfolia; ili drugog učenika da ispriča što mu se najviše svidjelo; ili nastavnika da, s obzirom na kriterij, kaže što je učenik postigao.²²

Portfolia koji sadrže više pojedinosti mogu imati sljedeće kriterije: uvod i sinteza, gdje se ponajprije utvrđuje temeljitost i jasnoća uvoda i sinteze; određenje namjene portfolia; uređenost portfolia (osobito sadržaja i radova); zapisi (različiti obrasci, upitnici, odgovori koji prikazuju razvoj, osobna iskustva, refleksije, razloge za izbor, uključenost ocjenjivačkih obrazaca školskih kolega i ostalih); jasnoća i prikaz

²¹ Ibid., 93–94.

²² Ibid., 144.

(urednost, čistoća, čitljivost, gramatika); kolegijalno ocjenjivanje (uključenost povratnih informacija ostalih učenika).²³ Mogu se odrediti i kriteriji za razumijevanje sadržaja, kritičko mišljenje, sposobnosti za rješavanje problema, učinkovitost komunikacije, kreativnost, poznavanje različitih sadržaja ili ukupan napredak, itd.²⁴

Za ocjenjivanje portfolia mogu se primijeniti i sljedeći kriteriji:²⁵

Kriterij	nezadovoljavajući	zadovoljavajući	izuzetan
Mnogostranost	Zbirka pokazuje malo interesa i sposobnosti.	Zbirka odražava prosječne interese i sposobnosti.	Zbirka pokazuje različite interese i sposobnosti.
Refleksija	Refleksija pokazuje malo zanimanja. Slabo poznavanje mogućnosti i potreba za poboljšanjem. Učeniku nedostaju i ciljevi za budućnost.	Refleksija je razumna. Učenik donekle pokazuje poznavanje mogućnosti i potreba za poboljšanjem te izražava razumne ciljeve za budućnost.	Refleksija je promišljena. Učenik pokazuje veliko poznavanje mogućnosti i potreba za poboljšanjem te iskazuje jasne ciljeve za budućnost.
Napredak	Radovi ne odražavaju razumijevanje procesa, odnosno napretka. Pokazuju da je učenik vrlo malo naučio iz iskustva stvaranja iz pregleda rada.	Radovi pokazuju djelomičan interes za napredak. Učenik je djelomično usvojio iskustva iz stvaranja i pregleda rada.	Primjeri odražavaju velik interes za napredak. Pokazuju da je učenik mnogo dobio iz iskustava stvaranja i pregleda rada.

Za samoocjenjivanje se mogu koristiti slični ili isti kriteriji kojima se koristi nastavnik. No, ocjenjivački obrasci najčešće sadržavaju refleksivna pitanja koja navodimo u nastavku teksta.²⁶

23 Ibid., 101.

24 Hall, Prentice. *Prentice Hall Social Studies Educator's Handbook - Alternative Assessment* (New Jersey: Prentice Hall, 1997), 24.

25 McDougal, *Alternative Assessment. Creating America. A History of the United States*, 20.

26 Ibid., 22. Vidi i: Danijela Trškan, *Provjera znanja i ocjenjivanje u nastavi povijesti* (Zagreb: Srednja Evropa, 2005), 162.

Samoocjenjivanje osobne mape

1. Razmisli o radovima koje si odabrao za osobnu mapu. Na koje si posebno ponosan?
2. Općenito uzevši, što bi u osobnoj mapu promijenio?
3. Koji ti se rad najviše sviđa? Zbog čega?
4. S kojim si radom imao najviše teškoća? Opiši ih.
5. Koji bi rad želio ponoviti i kako bi ga poboljšao?
6. Pri izradi kojeg rada si najviše uživao?
7. Koji ti se rad činio najkreativnijim?
8. Koje bi zadatke ubuduće želio češće rješavati?
9. Kad usporediš svoja prva i posljednja ostvarenja, vidiš li napredak? Opiši razlike.
10. Što si naučio odabirući i ocjenjujući svoje radove? Opiši to iskustvo.

Obrazac koji se koristi za sintezu učenikovih osjećaja vezanih uz izbor radova za portfolio je sljedeći:²⁷

Refleksija o portfoliu

1. Koji rad (zadatak) ti je bio najlakši?
2. Koji rad (zadatak) ti je bio najteži?
3. Koji rad odražava najveći napredak?
4. Na koji si rad najponosniji?
5. Koji rad pokazuje najviše kreativnosti?
6. Koji ti je rad bio najzabavniji?
7. Koji rad ti je najdraži?
8. Koji će se rad najviše svidjeti nastavniku?
9. Koji će se rad najviše svidjeti roditeljima?
10. Koji bi rad napravio ponovno da bi ga upotpunio?
11. Što bih želio da moj nastavnik zapazi u portfoliu?
12. Što bih želio da moji roditelji zapaze u portfoliu?
13. Kad bih imao vremena, što bih u portfoliu promijenio?

Na početku školske godine ili pri početku izrade portfolia nastavnik upoznaje učenike s ocjenjivačkim kriterijima: kako će se ocjena za portfolio izražavati (ocjena, bodovi, postoci) i koliki će dio konačne ocjene za nastavni predmet predstavljati ocjena portfolia.

²⁷ McDougal, *Alternative Assessment. Creating America. A History of the United States*, 19.

Zaključak

Portfolio mora imati jasnu namjenu koja se određuje na početku školske godine te je moraju razumjeti i nastavnik i učenici. Izborna mapa ne sadržava sve učenikove radove pa učenici moraju biti uključeni pri izboru sadržaja za portfolio i planiranje, organizaciju, izvedbu i evaluaciju vlastita rada. Pravi portfolio sadrži dokaze o refleksiji i samoocjenjivanju, a ne samo radove.

Samoocjenjivanje je sastavni dio portfolia i navikava učenike na odgovornost, samostalnost i cijeloživotno učenje. Potiče razmišljanje učenika, koji na taj način bolje ocjenjuju svoj rad ili lakše procjenjuju kada trebaju nastavnikovu pomoć te se tako navikavaju na komunikaciju sa školskim kolegama iz razreda, nastavnikom i roditeljima.

„U obrazovanju, osobnom ili profesionalnom razvoju portfolio predstavlja zbirku dokumenata i drugih stvari koje prikazuju – dokazuju što osoba zna, što je postigla i što može učiniti.“²⁸

Literatura

- Easley, Shirley-Dale, Key Mitchell. *Portfolio v ocenjevanju. Kaj, kje, zakaj in kako ga uporabiti*. Nova Gorica: Educa, Melior, 2007.
- Hall, Prentice. *Prentice Hall Social Studies Educator's Handbook - Alternative Assessment*. New Jersey: Prentice Hall, 1997.
- Hinett, Karen, Judith Thomas. *Staff Guide to Self and Peer Assessment*. Oxford: Oxford Center for Staff and Learning development, 1999.
- McDougal, Littell. *Alternative Assessment. Creating America. A History of the United States*. Evanston, Illinois: McDougal Littell, 2001.
- Rolheiser, Carol, Barbara Bower, Laurie Stevahn. *The Portfolio organizer. Succeeding with Portfolio in Your Classroom*. Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development, 2000.
- Sentočnik, Sonja. „Kako do aktivnega vseživljenjskega učenja“. U *Simpozij. Modeli poučevanja in učenja*, ur. Anka Zupan, Mira Turk Škraba, 27-38. Portorož, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Stefani, Lorraine, Robin Mason, Chris Pegler. *The Educational Potential of e-Portfolios. Supporting personal development and reflective learning*. London, New York: Routledge, 2007.
- Trškan, Danijela. *Provjera znanja i ocjenjivanje u nastavi povijesti*. Zagreb: Srednja Evropa, 2005.
- Woolfolk, Anita. *Pedagoška psihologija*. Ljubljana: Educy, 2002.

Sa slovenskog prevela: Sanja Žinić

28 Lorraine Stefani, Robin Mason, Chris Pegler, *The Educational Potential of e-Portfolios. Supporting personal development and reflective learning* (London, New York: Routledge, 2007), 9.

SUMMARY

Portfolio in history teaching

Portfolio, a collection of student's works which shows his/ her efforts, development, results and his/her attitude towards learning can easily be used in history teaching. It consists of fulfilling tasks such as: tests, exercises, projects, reports, worksheets, seminars, papers, scientific papers, Power Point presentations etc. on the topic of history, as well as monitoring their own work and developing critical thinking about it. The most common criteria for evaluating portfolios are: the structure of the folder, its visual identity, to which extent the forms have been fulfilled, self-evaluation and development in the educational process. The portfolio provides a more creative attitude towards life and learning, speeds up the work and enables autonomy in learning, which, in turn, consciously improves learning outcomes.

Keywords: portfolio, reflexions, self-evaluation, peer evaluation, feedback, evaluation criteria, history